

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

26. února 2019*

[znění opravené usnesením ze dne 10. dubna 2019]

„Evropský systém centrálních bank – Žaloba založená na porušení čl. 14.2 druhého pododstavce statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky – Rozhodnutí vnitrostátního orgánu, kterým se guvernér národní centrální banky odvolává z funkce“

Ve spojených věcech C-202/18 a C-238/18,

jejichž předmětem jsou dvě žaloby podané na základě čl. 14.2 druhého pododstavce protokolu o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky ve dnech 16. března a 3. dubna 2018,

Ilmārs Rimšēvičs, zastoupený S. Vārpiņšem, M. Kvēpsem a I. Pazare, advokāti (C-202/18),

[ve znění oprav provedených usnesením ze dne 10. dubna 2019] **Evropská centrální banka (ECB)**, zastoupená C. Zilioli a K. Kaiser, jakož i C. Kroppenstedtem, jako zmocněnci, ve spolupráci s D. Sarmiento Ramírez-Escuderem, abogado, a V. Čukste-Jurjevou, advokāte (C-238/18),

žalobci,

proti

Lotyšské republice, zastoupené I. Kucina a J. Davidoviča, jako zmocněnkyněmi,

žalované,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, J.-C. Bonichot (zpravodaj), A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, K. Jürimäe a C. Lycourgos, předsedové senátů, A. Rosas, E. Juhász, E. Levits, L. Bay Larsen, D. Šváby a M. Berger, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemným částem řízení a po jednání konaném dne 25. září 2018,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 19. prosince 2018,

vydává tento

* Jednací jazyk: lotyšština.

Rozsudek

- 1 Guvernér Latvijas Banka (Lotyšská centrální banka) Ilmārs Rimšēvičs a Evropská centrální banka (ECB) na základě rozhodnutí Rady guvernérů této banky napadají žalobami podanými na základě čl. 14.2 druhého pododstavce protokolu o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky (dále jen „statut ESCB a ECB“) rozhodnutí ze dne 19. února 2018, kterým Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Úřad pro prevenci a potírání korupce, Lotyšsko) (dále jen „KNAB“) I. Rimšēvičsovi dočasně zakázal výkon funkce guvernéra Lotyšské centrální banky (dále jen „sporné rozhodnutí“).

Právní rámec

Unijní právo

- 2 Článek 129 SFEU zní:

„1. ESCB je řízen rozhodovacími orgány Evropské centrální banky, kterými jsou Rada guvernérů a Výkonná rada.

2. Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky (dále jen „statut ESCB a ECB“) je stanoven v protokolu připojeném ke Smlouvám.

[...]“

- 3 Článek 130 SFEU stanoví:

„Při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností svěřených jim Smlouvami a statutem ESCB a ECB nesmějí Evropská centrální banka, žádná národní centrální banka ani žádný člen jejich rozhodovacích orgánů vyžadovat ani přijímat pokyny od orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, od žádné vlády členského státu ani od jakéhokoli jiného subjektu. Orgány, instituce nebo jiné subjekty Unie a vlády členských států se zavazují zachovávat tuto zásadu a nesnažit se ovlivňovat členy rozhodovacích orgánů Evropské centrální banky či národních centrálních bank při plnění jejich úkolů.“

- 4 Článek 131 SFEU stanoví:

„Každý členský stát zajistí, aby jeho vnitrostátní právní předpisy, včetně statutu jeho národní centrální banky, byly slučitelné se Smlouvami a se statutem ESCB a ECB.“

- 5 Článek 283 odst. 1 SFEU zní takto:

„Rada guvernérů se skládá ze členů Výkonné rady Evropské centrální banky a z guvernérů národních centrálních bank členských států, jejichž měnou je euro.“

- 6 Článek 14 statutu ESCB a ECB, nadepsaný „Národní centrální banky“, stanoví:

„14.1. Podle článku 131 Smlouvy o fungování Evropské unie zajistí každý členský stát, aby jeho vnitrostátní právní předpisy, včetně statutu národní centrální banky, byly slučitelné se Smlouvami a s tímto statutem.

14.2. Statuty národních centrálních bank stanoví zejména, že funkční období guvernéra národní centrální banky trvá nejméně pět let.

Guvernér může být z funkce odvolán pouze tehdy, přestane-li splňovat podmínky požadované k jejímu výkonu nebo se dopustí vážného pochybení. V případě odvolání guvernéra z funkce může dotýčný guvernér národní centrální banky nebo Rada guvernérů podat žalobu k Soudnímu dvoru, a to z důvodu porušení Smluv nebo některé právní normy vydané k jejich provedení. Tyto žaloby je nutné podat do dvou měsíců ode dne vyhlášení či oznámení žalobci nebo v případě, že se tak nestalo, do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce o rozhodnutí dozvěděl.

14.3. Národní centrální banky jsou nedílnou součástí ESCB a jednají v souladu s obecnými zásadami a pokyny ECB. K dodržování obecných zásad a pokynů ECB přijímá Rada guvernérů nezbytná opatření a vyžaduje, aby jí byly poskytovány veškeré dostupné informace.

14.4. Národní centrální banky mohou vykonávat i jiné funkce než ty, jež jsou uvedeny v tomto statutu, pokud Rada guvernérů dvoutřetinovou většinou odevzdaných hlasů nerozhodne, že tyto funkce jsou v rozporu s cíli a úkoly ESCB. Tyto funkce jsou vykonávány na vlastní odpovědnost a na vlastní účet národních centrálních bank a nejsou pokládány za součást činnosti ESCB.“

Lotyšské právo

- 7 Článek 241 odst. 2 Kriminālprocesa likums (trestní řád) stanoví:

„Podezřelému nebo obviněnému se uloží ochranné opatření coby omezující procesní opatření, pokud se lze domnívat, že dotýčná osoba bude pokračovat v trestné činnosti, bude mařit průběh trestního řízení či práci soudu anebo se bude tomuto řízení nebo soudu vyhýbat.“

- 8 Článek 254 tohoto řádu zní:

„1. Zákaz výkonu určitého povolání spočívá v tom, že se podezřelému nebo obviněnému za podmínek, které jsou stanoveny v rozhodnutí osoby odpovědné za předmětné řízení, po určitou dobu zakazuje výkon určitého druhu povolání nebo funkce vázané na určitou pozici.

2. Rozhodnutí o zákazu výkonu určitého povolání se za účelem výkonu tohoto rozhodnutí zasílá zaměstnavateli nebo jakémukoliv jinému příslušnému subjektu.

3. Rozhodnutí uvedené v odstavci 1 tohoto článku je závazné pro každého odpovědného pracovníka a musí být vykonáno do tří pracovních dnů od jeho doručení. Odpovědný pracovník oznámí osobě, která vedla dané řízení, že výkon rozhodnutí byl zahájen.“

- 9 Článek 389 odst. 1 uvedeného řádu stanoví:

„Přípravné řízení musí být ve vztahu k osobě, která má právo na obhajobu, nebo k osobě, jejíž právo nakládat se svým majetkem je omezeno procesními úkony, ukončeno nebo musí být zrušena všechna ochranná opatření nebo omezení práv související s jejím majetkem, v následujících lhůtách, které běží od okamžiku, kdy se tato osoba stala účastníkem přípravného řízení:

[...]

4) u zvlášť závažných zločinů do 22 měsíců.“

- 10 Článek 22 Likums par Latvijas Banku (zákon o Lotyšské centrální bance) ze dne 19. května 1992 (*Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, 1992, č.22/23), stanoví:

„Guvernéra Lotyšské centrální banky jmenuje Parlament na návrh nejméně deseti svých členů.

Viceguvernéra a členy bankovní rady Lotyšské centrální banky jmenuje Parlament na návrh guvernéra Lotyšské centrální banky.

Funkční období guvernéra, viceguvernéra a členů bankovní rady Lotyšské centrální banky trvá šest let. Pokud některý z členů bankovní rady z funkce odstoupí nebo pokud výkon jeho funkce skončí před uplynutím jeho funkčního období z jiného důvodu, nový člen bankovní rady Lotyšské centrální banky je jmenován na funkční období šesti let.

Parlament může odvolat guvernéra, viceguvernéra a členy bankovní rady Lotyšské centrální banky z funkce před uplynutím funkčního období stanoveného ve třetím pododstavci tohoto článku pouze v případě:

1. odstoupení;
2. vážného pochybení ve smyslu článku 14.2 [statutu ESCB a ECB];
3. jiných důvodů pro odvolání z funkce stanovených v čl. 14.2 [statutu ESCB a ECB].

V případě uvedeném v bodě 2 čtvrtého pododstavce tohoto článku může Parlament rozhodnout o odvolání guvernéra, viceguvernéra a členů bankovní rady Lotyšské centrální banky z funkce poté, co nabude právní moci odsuzující rozsudek.

Guvernér Lotyšské centrální banky může rozhodnutí, kterým ho Parlament odvolal z funkce, napadnout u soudu v souladu s článkem 14.2 [statutu ESCB a ECB]. Viceguvernér nebo člen bankovní rady Lotyšské centrální banky mohou rozhodnutí, kterým je Parlament odvolal z funkce, napadnout u soudu v souladu se správním řádem.“

- 11 Článek 2 odst. 1 a 2 Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums (zákon o Úřadu pro prevenci a potírání korupce) (*Latvijas Vēstnesis*, 2002, č. 65) zní:

„(1) Úřad je orgánem přímé správy, který plní úkoly v oblasti prevence a potírání korupce podle tohoto zákona [...]

(2) Úřad je kontrolován vládou. Vláda vykonává institucionální kontrolu prostřednictvím předsedy vlády. Kontrola zahrnuje pravomoc předsedy vlády přezkoumat legalitu správních rozhodnutí přijatých předsedou Úřadu a protiprávní rozhodnutí zrušit, jakož i nařídit přijetí rozhodnutí, je-li zjištěna protiprávní nečinnost. Pravomoc vlády provádět kontrolu se netýká rozhodnutí přijatých Úřadem při plnění úkolů uvedených v člancích 7, 8, 9 a 9¹ tohoto zákona.“

- 12 Článek 8 odst. 1 bod 2 zákona o Úřadu pro prevenci a potírání korupce zní takto:

„Úřad plní v rámci potírání korupce tyto úkoly:

[...]

2) provádí vyšetřování a operativní činnosti za účelem odhalování trestných činů spáchaných [osobami] ve službách veřejných institucí, pokud tyto trestné činy souvisejí s úplatkářstvím.“

Skutečnosti předcházející sporům

- 13 Rozhodnutím lotyšského Parlamentu ze dne 31. října 2013 byl I. Rimševičs jmenován do funkce guvernéra Lotyšské centrální banky na funkční období šesti let, které začalo dne 21. prosince 2013 a mělo skončit dne 21. prosince 2019.

- 14 Dne 17. února 2018 byl I. Rimšėvičs zatčen v návaznosti na to, že dne 15. února téhož roku proti němu KNAB zahájil předběžné trestní vyšetřování.
- 15 Podle informací, které má Soudní dvůr k dispozici, je podezřelý z toho, že v průběhu roku 2013 coby guvernér Lotyšské centrální banky požádal o úplatek a přijal jej, přičemž na základě tohoto úplatku měl vyvíjet vliv v zájmu lotyšské soukromé banky.
- 16 Dne 19. února 2018 byl I. Rimšėvičs propuštěn a KNAB přijal sporné rozhodnutí, kterým bylo I. Rimšėvičsovi uloženo několik omezujících opatření, a sice zákaz výkonu činností spočívajících v rozhodování, kontrole a dohledu v rámci Lotyšské centrální banky, a to zejména výkonu funkce guvernéra této centrální banky, povinnost zaplatit kauci, zákaz přiblížit se k určitým osobám a zákaz opustit území státu bez předchozího povolení.
- 17 Dne 27. února 2018 zamítl soudce v přípravném řízení vedeném u Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize, Lotyšsko) žalobu, kterou I. Rimšėvičs podal dne 23. února 2018 proti dvěma omezujícím opatřením, jež mu KNAB uložil, a sice proti zakazu výkonu určitých činností v rámci Lotyšské centrální banky a zakazu opustit území státu bez povolení.
- 18 Dne 28. června 2018 zahájil státní zástupce pověřený touto věcí proti I. Rimšėvičsovi trestní stíhání na základě toho, že:
- přijal úplatek v podobě darovaného rekreačního zájezdu;
  - přijal nabídku úplatku ve výši 500 000 eur a
  - přijal úplatek ve výši 250 000 eur.

Návrhová žádání účastníků řízení a řízení před Soudním dvorem

- 19 I. Rimšėvičs v žalobě ve věci C-202/18 navrhuje, aby Soudní dvůr:
- konstatoval, že z funkce guvernéra Lotyšské centrální banky byl na základě sporného rozhodnutí odvolán protiprávně;
  - konstatoval, že omezující opatření spočívající v zakazu výkonu určitých činností a pravomocí guvernéra Lotyšské centrální banky, které mu bylo uloženo na základě sporného rozhodnutí, je protiprávní a
  - konstatoval, že omezení výkonu činností a pravomocí člena Rady guvernéřů ECB vyplývající ze sporného rozhodnutí, na něj byla uplatněna protiprávně.
- 20 ECB v žalobě ve věci C-238/18 navrhuje, aby Soudní dvůr:
- v souladu s čl. 24 prvním pododstavcem statutu Soudního dvora Evropské unie a s článkem 62 jednacího řádu Soudního dvora nařídil Lotyšské republice, aby předložila veškeré relevantní informace související s probíhajícím vyšetřováním, které vede KNAB proti guvernérovi Lotyšské centrální banky I. Rimšėvičsovi;
  - na základě článku 14.2 statutu ESBC a ECB konstatoval, že Lotyšská republika porušila druhý pododstavec tohoto ustanovení tím, že:
    - odvolala guvernéra Lotyšské centrální banky z funkce dříve, než byl po projednání věci samé nezávislým soudem vyhlášen odsuzující rozsudek, a

- potvrdí-li to informace poskytnuté Lotyšskou republikou, nenastaly výjimečné okolnosti, které by v projednávané věci odůvodňovaly odvolání I. Rimšėvičse z funkce,
  - uložil Lotyšské republice náhradu nákladů řízení.
- 21 Lotyšská republika navrhuje, aby byly obě žaloby zamítnuty.
- 22 ECB samostatným podáním došlým kanceláři Soudního dvora dne 3. dubna 2018, tedy téhož dne jako její žaloba, Soudní dvůr požádala, aby věc C-238/18 projednal ve zrychleném řízení podle čl. 53 odst. 4 a článku 133 jednacího řádu. Usnesením ze dne 12. června 2018, ECB v. Lotyšsko (C-238/18, nezveřejněné, EU:C:2018:488), předseda Soudního dvora této žádosti vyhověl.
- 23 Poté, co předseda Soudního dvora I. Rimšėvičse a Lotyšskou republiku vyzval, aby se v tomto ohledu vyjádřili, usnesením z téhož dne, Rimšėvičs v. Lotyšsko (C-202/18, nezveřejněné, EU:C:2018:489), na základě čl. 133 odst. 3 jednacího řádu bez návrhu rozhodl, že ve zrychleném řízení projedná i věc C-202/18.
- 24 Podáním došlým kanceláři Soudního dvora rovněž dne 3. dubna 2018 kromě toho ECB podala Soudnímu dvoru podle článku 279 SFEU a článku 160 jednacího řádu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v tom, že bude Lotyšské republice nařízeno, aby dočasně zrušila zákaz výkonu funkce guvernéra Lotyšské centrální banky, který byl uložen I. Rimšėvičsovi, a umožnila mu tak plnit úlohy člena Rady guvernéřů ECB, jež nesouvisí s předmětem trestního vyšetřování, nebo aby alespoň I. Rimšėvičsovi povolila navrhnout za sebe do této Rady náhradníka.
- 25 Usnesením ze dne 20. července 2018, ECB v. Lotyšsko (C-238/18 R, nezveřejněné, EU:C:2018:581), místopředseda Soudního dvora Lotyšské republiky nařídil, aby přijala opatření, na jejichž základě bude až do přijetí rozsudku, kterým bude ukončena věc C-238/18, pozastaven výkon omezujících opatření, která KNAB přijal dne 19. února 2018 vůči I. Rimšėvičsovi, a to v rozsahu, v němž mu tato opatření brání navrhnout za sebe do Rady guvernéřů ECB náhradníka, a ve zbývajících částech návrh na vydání předběžného opatření zamítl.
- 26 Na jednání, které se pro obě věci společně konalo dne 25. září 2018, předseda Soudního dvora požádal zástupce Lotyšské republiky, aby ve lhůtě osmi dnů Soudnímu dvoru zaslali dokumenty, které dokládají, proč KNAB vůči I. Rimšėvičsovi přijal dne 19. února 2018 omezující opatření.
- 27 Společně s dopisem zapsaným v kanceláři Soudního dvora dne 2. října 2018 předložila Lotyšská republika 44 dokumentů.
- 28 Ilmārs Rimšėvičs a ECB se ve vyjádřeních, která k těmto dokumentům předložili, v podstatě shodují na tom, že Lotyšská republika nepředložila žádný důkaz ani o vině I. Rimšėvičse, ani o opodstatněnosti omezujících opatření, která vůči němu byla přijata.
- 29 Vzhledem k tomu, že se věci C-202/18 a C-238/18 týkají dvou žalob namířených proti spornému rozhodnutí, Soudní dvůr po vylischnutí účastníků řízení na základě čl. 54 odst. 1 jednacího řádu rozhodl, že uvedené věci spojí pro účely rozsudku.

K pravomoci Soudního dvora

Argumentace účastníků řízení

- 30 Lotyšská republika namítá, že Soudní dvůr nemá k rozhodnutí o žalobách I. Rimšėvičse a ECB pravomoc.

Ve věci C-202/18

- 31 Ilmārs Rimšēvičs se podle Lotyšské republiky domáhá toho, aby Soudní dvůr posoudil legalitu a proporcionalitu opatření, která přijal orgán provádějící vyšetřování na základě ustanovení trestního řádu. Žádá Soudní dvůr, aby zasáhl do průběhu trestního řízení, což by mohlo mít značný dopad na vyšetřování a postavení obviněného před soud v souladu s lotyšskými právními předpisy. Návrhová žádání uplatněná v žalobě podle Lotyšské republiky překračují pravomoc Soudního dvora. Pokud by jim Soudní dvůr vyhověl, postupoval by v rozporu s článkem 276 SFEU.
- 32 Ilmārs Rimšēvičs se naproti tomu domnívá, že zákaz výkonu funkce guvernéra Lotyšské centrální banky, který mu byl uložen na neurčito, je nutno považovat za odvolání z funkce, ve vztahu k němuž Soudní dvůr podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB pravomoc má.

Ve věci C-238/18

- 33 Lotyšská republika má za to, že žalobou podle čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB lze napadnout pouze rozhodnutí, kterým se ukončuje právní a institucionální vztah mezi guvernérem národní centrální banky a tímto orgánem, a nikoliv každé rozhodnutí, kterým se guvernérovi ukládají určité povinnosti. Uvádí, že pro účely charakterizace rozhodnutí, kterým se ukončuje takový právní vztah, není třeba odlišovat pojem „odvolání z funkce“ ve smyslu uvedeného článku a pojem „odvolání“ uvedený v člancích 246, 247 a 286 SFEU, v článku 11.4 statutu ESCB a ECB a v čl. 26 odst. 4 nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi (Úř. věst. 2013, L 287, s. 63), jelikož tyto pojmy jsou z hlediska jejich důsledků rovnocenné. Lotyšská republika ostatně podotýká, že výrazy použité v lotyšském znění těchto ustanovení jsou zaměnitelné.
- 34 Cílem sporného rozhodnutí přitom není ukončit právní a institucionální vztah mezi Lotyšskou centrální bankou a jejím guvernérem, nýbrž pouze zajistit hladký průběh vyšetřování, které se jej týká.
- 35 Zprvce toto opatření je dočasné a lze jej kdykoliv změnit nebo zrušit. Článek 389 odst. 1 bod 4 trestního řádu totiž stanoví, že v případě takového zvláště závažného zločinu, jako je zločin, z jehož spáchání je podezřelá dotyčná osoba, musí být přípravné řízení zahájené vůči této osobě ukončeno do 22 měsíců od okamžiku, kdy se tato osoba začala tohoto řízení účastnit, nebo musí být v téže lhůtě zrušena všechna omezující opatření. Z článku 249 odst. 1 trestního řádu kromě toho podle Lotyšské republiky vyplývá, že omezující procesní opatření přijatá vůči určité osobě musí být zrušena, pokud se stane bezpředmětným nebo pokud se změnilo chování dotčené osoby nebo okolnosti, které vedly k jeho přijetí.
- 36 Zadruhé, ačkoli podle článku 22 zákona o Lotyšské centrální bance platí, že guvernéra této centrální banky může z funkce odvolat pouze lotyšský Parlament, tento orgán takové rozhodnutí nepřijal.
- 37 Výklad, podle kterého takové rozhodnutí, jako je sporné rozhodnutí, spadá do oblasti působnosti čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB, je kromě toho v rozporu s článkem 276 SFEU. Článek 14.2 druhý pododstavec statutu ESCB a ECB nemá Soudnímu dvoru umožňovat, aby zasahoval do probíhajícího trestního řízení, nýbrž má zajistit, aby vnitrostátní orgány neodvolaly guvernéra národní centrální banky z funkce v rozporu s právními předpisy. Kdyby Soudní dvůr návrhu ECB vyhověl, musel by přezkoumat skutková zjištění a důkazy, které byly shromážděny v rámci trestního řízení probíhajícího v Lotyšsku a na jejichž základě byla I. Rimšēvičovovi uložena omezující opatření, a zasáhl by tak do pravomocí vnitrostátních orgánů.
- 38 Nezávislost vedení Lotyšské centrální banky zaručuje v souladu s článkem 7 statutu ESCB a ECB i článek 13 zákona o Lotyšské centrální bance. Guvernéř v důsledku této nezávislosti při plnění úkolů Lotyšské centrální banky nezískává trestněprávní imunitu a lotyšským donucovacím orgánům nejsou

v jejím důsledku uložena žádná omezení. V zájmu zajištění nezávislosti a stability Lotyšské centrální banky předmětný zákon počítá i s funkcí viceguvernéra, jehož způsob jmenování, které provádí Parlament, skýtá stejné záruky jako způsob jmenování guvernéra a jenž vykonává funkce guvernéra uvedené centrální banky v době jeho nepřítomnosti nebo pokud byl guvernéř odvolán z funkce anebo skončilo jeho funkční období. Podle Lotyšské republiky tedy musí být viceguvernéř v takové situaci považován za „guvernéra“ ve smyslu čl. 283 odst. 1 SFEU a článku 10.1 statutu ESCB a ECB, a musí mu být tudíž umožněno zasedat v Radě guvernéřů ECB.

- 39 Na dokumenty založené ve spise vedeném v dané věci se mimoto v souladu s čl. 375 odst. 1 trestního řádu vztahuje důvěrnost vyšetřování, a osobám, které se neúčastní trestního řízení, je proto nelze zpřístupnit. Soudní dvůr tudíž musí zamítnout i návrh, kterým se ECB domáhá, aby bylo Lotyšské republice nařízeno poskytnout všechny relevantní informace týkající se vyšetřování, které vede KNAB ve vztahu k I. Rimševičovi.
- 40 ECB se domnívá, že její žalobu z oblasti působnosti čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB vyjmout nelze.
- 41 V tomto ohledu zdůrazňuje význam zásady nezávislosti ESCB a ECB zakotvené v článku 130 SFEU, jejímž cílem je umožnit ECB plnit úkoly, které jí svěřuje Smlouva o FEU, bez politických tlaků. Článek 14.2 druhý pododstavec statutu ESCB a ECB přitom tuto zásadu provádí, přičemž upřesňuje podmínky odvolání guvernéra národní centrální banky z funkce a umožňuje, aby legalitu takového opatření přezkoumal Soudní dvůr.
- 42 Zákaz výkonu všech funkcí vázaných na pozici guvernéra národní centrální banky, a to i když v jeho důsledku nedochází k formálnímu ukončení právního a institucionálního vztahu guvernéra s uvedenou bankou, je nutno s ohledem na účel posledně uvedeného ustanovení považovat za období odvolání z funkce ve smyslu čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB. Pokud by byl přijat opačný výklad, členské státy by mohly přijímáním takových opatření záruku nezávislosti stanovenou v tomto předpise obcházet. Nezávislost guvernéra je ohrožena i dočasným zákazem výkonu funkcí, který je dotčenému guvernérovi uložen, a to tím spíše není-li jako v projednávaném případě znám konec platnosti tohoto zákazu, takže hrozí, že nastane až po skončení funkčního období guvernéra.

Závěry Soudního dvora

- 43 Lotyšská republika zaprvé namítá, že guvernéř Lotyšské centrální banky nebyl v důsledku sporného rozhodnutí dočasné povahy „odvolán z funkce“. Žalobou podle čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB lze přitom napadnout pouze ta rozhodnutí, kterými se s konečnou platností ukončuje právní a institucionální vztah mezi guvernéřem národní centrální banky a uvedenou bankou.
- 44 V tomto ohledu je pravda, že jak uvedla generální advokátka v bodě 78 svého stanoviska, výrazy použité v čl. 14.2 druhém pododstavci statutu ESCB a ECB pro vymezení předmětu žaloby, o níž tento článek pojednává, v lotyšském znění i v několika dalších jazykových zněních tohoto ustanovení nasvědčují tomu, že se musí jednat o definitivní ukončení vztahu mezi národní centrální bankou a jejím guvernéřem.
- 45 Podle ustálené judikatury Soudního dvora ovšem platí, že pro výklad ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (viz zejména rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, bod 44 a citovaná judikatura).
- 46 V tomto ohledu je třeba připomenout, že tvůrci Smlouvy o ES a poté Smlouvy o FEU měli v úmyslu zaručit, aby ECB a ESCB mohly nezávisle plnit úkoly, které jim byly svěřeny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. července 2003, Komise v. ECB, C-11/00, EU:C:2003:395, bod 130).

- 47 Hlavní projev tohoto úmyslu lze nalézt v článku 130 SFEU, jehož obsah v podstatě přebírá článek 7 statutu ESCB a ECB, který ECB, národním centrálním bankám a členům jejich rozhodovacích orgánů zakazuje vyžadovat nebo přijímat pokyny od orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, od vlád členských států či od jakéhokoli jiného subjektu a zakazuje uvedeným orgánům, institucím a jiným subjektům Unie a vládám členských států, aby se snažily ovlivňovat členy rozhodovacích orgánů ECB a národních centrálních bank při plnění jejich úkolů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. července 2003, Komise v. ECB, C-11/00, EU:C:2003:395, bod 131). Podstatou těchto ustanovení je tedy chránit ESCB před veškerými politickými tlaky, aby mohl účinně naplňovat cíle, které se vážou k jeho úkolům, díky nezávislému výkonu zvláštních pravomocí, kterými je za tímto účelem nadán primárním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. června 2015, Gauweiler a další, C-62/14, EU:C:2015:400, bod 40, jakož i citovaná judikatura).
- 48 Právě za účelem zajištění funkční nezávislosti guvernérů národních centrálních bank, kteří spolu s ECB tvoří podle čl. 282 odst. 1 SFEU ESCB, článek 14.2 statutu ESCB a ECB stanoví, že jejich funkční období trvá nejméně pět let, uvádí, že mohou být odvoláni z funkce pouze tehdy, přestanou-li splňovat podmínky požadované k jejímu výkonu nebo se dopustí vážného pochybení, a poskytuje dotyčnému guvernérovi a Radě guvernérů ECB možnost podat proti takovému opatření opravný prostředek u Soudního dvora.
- 49 Tím, že členské státy svěřily pravomoc k posouzení legality rozhodnutí, kterým se guvernér národní centrální banky odvolává z funkce, přímo Soudnímu dvoru, daly najevo, jaký význam přisuzují nezávislosti nositelů uvedené funkce.
- 50 Podle čl. 283 odst. 1 SFEU a článku 10.1 statutu ESCB a ECB jsou totiž guvernéři národních centrálních bank členských států, jejichž měnou je euro, *ex lege* členy Rady guvernérů ECB, která je podle článku 12.1 tohoto statutu hlavním rozhodovacím orgánem Eurosystemu a jediným rozhodovacím orgánem ECB v rámci jednotného mechanismu dohledu podle čl. 26 odst. 8 nařízení č. 1024/2013.
- 51 Pokud by přitom bylo možné bezdůvodně odvolávat guvernéry národních centrálních bank z jejich funkcí, byla by vážně ohrožena jejich nezávislost, a tím pádem i nezávislost samotné Rady guvernérů ECB.
- 52 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že prostřednictvím dočasného zákazu výkonu funkce uloženého guvernérovi národní centrální banky může být na tohoto guvernéra vyvíjen nátlak. Takový zákaz může mít – a okolnosti posuzovaných věcí jsou toho názorným příkladem – pro guvernéra, jehož se týká, velmi vážné důsledky, není-li upřesněno, kdy skončí; tento zákaz vlastně může platit po značnou část jeho funkčního období. V důsledku jeho dočasné povahy pak může představovat ještě účinnější prostředek nátlaku, když jej lze – jak ke spornému rozhodnutí uvedla Lotyšská republika – kdykoliv zrušit, a to nejen v závislosti na vývoji vyšetřování, ale také na chování dotyčného guvernéra.
- 53 Zadruhé je třeba podotknout, že pokud by mělo být opatření, kterým se guvernérovi zakazuje výkon funkce, z přezkumu, který provádí Soudní dvůr na základě čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB, zcela vyloučeno proto, že je dočasné, mohl by se členský stát tomuto přezkumu snadno vyhnout tak, že by předběžná opatření přijímal opakovaně, takže jak zdůraznila generální advokátka v bodě 75 svého stanoviska, uvedené ustanovení by mohlo být zbaveno užitečného účinku.
- 54 Není ostatně jisté, zda by se sporné rozhodnutí – v principu dočasné povahy – nemohlo prostřednictvím svých účinků stát rozhodnutím konečným, jelikož jak uvedla sama Lotyšská republika, podle článku 389 trestního řádu lze opatření a omezení přijatá v rámci tohoto řízení ponechat v platnosti po dobu 22 měsíců, tedy až do konce funkčního období I. Rimševičse v prosinci roku 2019.

- 55 Jak ze záměrů tvůrců Smlouvy o FEU, tak z obecné systematiky statutu ESCB a ECB, jakož i ze samotného účelu čl. 14.2 druhého pododstavce uvedeného statutu tedy vyplývá, že Soudní dvůr má na základě tohoto ustanovení pravomoc rozhodnout o žalobě proti takovému opatření, jako je dočasný zákaz výkonu funkce guvernéra Lotyšské centrální banky, který je stanoven ve sporném rozhodnutí.
- 56 Zadruhé Lotyšská republika namítá, že Soudní dvůr nemá pravomoc posuzovat rozhodnutí, které má podle jejího názoru zajistit hladký průběh trestního řízení zahájeného vůči osobě, na kterou se toto rozhodnutí vztahuje. Posuzování informací, které odůvodňují uložení omezujících opatření v rámci trestního řízení, spadá do výlučné pravomoci vnitrostátních orgánů. Na tyto informace se ostatně podle čl. 375 odst. 1 trestního řádu vztahuje důvěrnost vyšetřování, a osobám, které se trestního řízení neúčastní, je tudíž nelze zpřístupnit. Nedostatek pravomoci Soudního dvora v tomto ohledu potvrzuje článek 276 SFEU, jelikož stanoví, že „[p]ři výkonu svých pravomocí týkajících se ustanovení části třetí hlavy V kapitol 4 a 5 [Smlouvy o FEU] o prostoru svobody, bezpečnosti a práva nemá Soudní dvůr Evropské unie pravomoc přezkoumávat platnost nebo přiměřenost operací prováděných policií nebo jinými donucovacími orgány členského státu, ani rozhodovat o výkonu odpovědnosti členských států za udržování veřejného pořádku a ochranu vnitřní bezpečnosti“.
- 57 I když je v tomto ohledu pravda, že tvůrci Smluv přiznali Unii v trestněprávní oblasti jen omezené pravomoci, z judikatury Soudního dvora vyplývá, že unijní právo stanoví v této oblasti meze pravomoci členských států (rozsudek ze dne 15. září 2011, Dickinger a Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, bod 31). Členské státy totiž musí tuto pravomoc vykonávat nejen v souladu se základními svobodami zaručenými unijním právem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 2. února 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, bod 19, a ze dne 19. ledna 1999, Calfa, C-348/96, EU:C:1999:6, bod 17), ale také v souladu s celým unijním právem, a to zejména právem primárním. Pravidla vnitrostátního trestního řízení tudíž nesmějí bránit pravomoci, kterou Soudnímu dvoru svěřuje čl. 14.2 druhý pododstavec statutu ESCB a ECB, ve všech případech, kdy se uplatní toto ustanovení.
- 58 Přijmout kromě toho nelze ani argument, který Lotyšská republika dovozuje z článku 276 SFEU.
- 59 Uvedený článek totiž omezuje pravomoc Soudního dvora pouze při výkonu pravomocí týkajících se ustanovení části třetí hlavy V kapitol 4 a 5 Smlouvy o FEU. Jak přitom uvedla generální advokátka v bodě 82 svého stanoviska, posuzovaná věc se netýká těchto pravomocí, nýbrž pravomocí, které Soudnímu dvoru poskytuje přímo a výslovně čl. 14.2 druhý pododstavec statutu ESCB a ECB.
- 60 A konečně zatřetí Lotyšská republika zdůrazňuje, že by uznání pravomoci Soudního dvora podle ní vedlo k nepřijatelným důsledkům. Guvernér Lotyšské centrální banky by získal trestněprávní imunitu, byl by omezen rozsah omezujících opatření, která mu lze uložit, a mělo by to značný dopad na průběh trestního řízení.
- 61 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že článek 14.2 statutu ESCB a ECB nepřiznává guvernérovi národní centrální banky žádnou trestněprávní imunitu ani neomezuje rozsah omezujících opatření, která mu lze uložit. Tento článek guvernérovi a Radě guvernerů ECB pouze přiznává právo napadnout u Soudního dvora jakékoliv rozhodnutí, kterým je uvedený guvernér odvolán z funkce. Případný souběh žaloby podle tohoto článku a vnitrostátního trestního řízení tedy může nastat pouze výjimečně, kdy je na základě takového řízení vůči guvernérovi národní centrální banky přijato předběžné opatření, které lze přirovnat k odvolání z funkce ve smyslu tohoto ustanovení. Žádný z důkazů, které předložila Lotyšská republika, však ani ve vztahu k tomuto případu neprokazuje, že by žaloba upravená ve statutu ESCB a ECB mohla mařit obvyklý průběh vyšetřování.
- 62 Z všeho výše uvedeného vyplývá, že námitka vycházející z toho, že Soudní dvůr nemá pravomoc k rozhodnutí o žalobách, které proti spornému rozhodnutí podali na základě čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB I. Rimševičs a ECB, musí být zamítnuta.

- 63 Je třeba dodat, že pravomoc Soudního dvora podle tohoto ustanovení se omezuje na žaloby směřující proti dočasnému nebo trvalému zákazu výkonu funkce guvernéra národní centrální banky. Sporné rozhodnutí, kterým KNAB stanovil vícero omezujících opatření, tedy do pravomoci Soudního dvora spadá pouze v rozsahu, v němž I. Rimšėvičsovi dočasně zakazuje vykonávat funkci guvernéra Lotyšské centrální banky.

K žalobám

K povaze žalob

- 64 Ilmārs Rimšėvičs coby guvernéř Lotyšské centrální banky i ECB – na základě rozhodnutí Rady guvernéřů této banky – se na Soudní dvůr obrací na základě článku 14.2 statutu ESCB a ECB. Návrhová žádání jsou ovšem v jednotlivých žalobách formulována různě. I. Rimšėvičs Soudnímu dvoru v podstatě navrhuje, aby konstatoval, že sporné rozhodnutí přijaté jménem Lotyšské republiky je protiprávní, zatímco ECB Soudnímu dvoru navrhuje, aby konstatoval, že Lotyšská republika porušila článek 14.2 statutu ESCB a ECB. Na dotaz ohledně povahy žaloby podle čl. 14.2 druhého pododstavce tohoto statutu položený na jednání, ECB odpověděla, že navrhuje, aby Soudní dvůr vydal „deklaratorní rozsudek stejně jako v případě řízení o nesplnění povinnosti“.
- 65 Úvodem je však třeba uvést, že článek 14.2 statutu ESCB a ECB na řízení o nesplnění povinnosti upravené v člancích 258 až 260 SFEU explicitně ani implicitně neodkazuje.
- 66 Na základě doslovného i systematického a teleologického výkladu článku 14.2 tohoto statutu lze naproti tomu žalobu podle tohoto článku kvalifikovat jako žalobu na neplatnost.
- 67 Co se zaprvé týče znění tohoto ustanovení, je třeba uvést, že obdobně jako žalobu upravenou v článku 263 SFEU může i žalobu podle čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB podat jednotlivec, v daném případě guvernéř, který byl odvolán z funkce, proti rozhodnutí, které je mu určeno. Obě tyto žaloby kromě toho musí být podány ve dvouměsíční lhůtě, která je v čl. 263 odst. 6 SFEU i v poslední větě čl. 14.2 druhého pododstavce tohoto statutu vymezena stejným způsobem. V obou ustanoveních je pak obdobným způsobem uvedeno, že žalobci mohou uplatnit žalobní důvody vycházející z „porušení Smluv nebo některé právní normy vydané k jejich provedení“.
- 68 Zadruhé ze systematického přístupu vyplývá, že specifická článek 14.2 uvedeného statutu není neslučitelná s vlastnostmi žaloby na neplatnost.
- 69 Je pravda, že vzhledem k tomu, že čl. 14.2 druhý pododstavec statutu ESCB a ECB výslovně stanoví, že Soudní dvůr může z hlediska „Smluv nebo některé právní normy vydané k jejich provedení“ přezkoumávat legalitu vnitrostátního právního aktu, odchyluje se od systému obecného rozdělení pravomocí mezi vnitrostátní soud a unijní soud, jak jej stanoví Smlouvy, a zejména článek 263 SFEU, jelikož žaloba podle tohoto článku se může týkat pouze aktů unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. prosince 1960, Humblet v. État belge, 6/60-IMM, EU:C:1960:48). Tuto odchylku ovšem vysvětluje specifický institucionální kontext ESCB, do jehož rámce tato odchylka spadá. ESCB totiž v unijním právu představuje originální právní konstrukci, v jejímž rámci se sdružují a úzce spolupracují vnitrostátní orgány, tj. národní centrální banky, a unijní orgán, tj. ECB, a jež se vyznačuje odlišným způsobem skloubení unijního právního řádu a vnitrostátních právních řádů a méně výrazným odlišováním těchto právních řádů.
- 70 Na článek 14.2 statutu ESCB a ECB přitom dopadají důsledky nejen tohoto velmi integrovaného systému, který měli tvůrci Smluv v oblasti ESCB v úmyslu zavést, ale zejména dvojí funkce guvernéra národní centrální banky, který sice je vnitrostátním orgánem, ale zároveň působí v rámci ESCB a je-li guvernéřem národní centrální banky členského státu, jehož měnou je euro, zasedá v hlavním

vedoucím orgánu ECB. A právě z důvodu tohoto smíšeného postavení a – jak bylo zdůrazněno v bodě 48 tohoto rozsudku – proto, aby byla zajištěna funkční nezávislost guvernérů národních centrálních bank v rámci ESCB, je možné, aby rozhodnutí přijaté vnitrostátním orgánem, kterým se jeden z nich odvolává z funkce, výjimečně přezkoumal Soudní dvůr.

- 71 Do systému opravných prostředků, který upravují Smlouvy, tedy článek 14.2 statutu přidává další opravný prostředek, a to značně specifický, jelikož jej může podat jen velmi omezený počet osob proti rozhodnutím, jejichž předmětem může být pouze jedna záležitost, a lze jej uplatnit jen za výjimečných okolností.
- 72 Zatřetí povahu žaloby podle článku 14.2 statutu objasňuje i cíl, pro který byla zavedena. Jak bylo připomenuto v bodě 49 a následujících tohoto rozsudku, tato žaloba představuje jednu z hlavních záruk toho, že guvernéri, a to ačkoliv je jmenují a případně i odvolávají členské státy, plní nezávisle úkoly, které jim svěřují Smlouvy, a v souladu s článkem 130 SFEU a článkem 7 statutu ESCB a ECB nepřijímají žádné pokyny od vnitrostátních orgánů. Je tedy klíčovým prvkem institucionální rovnováhy, kterou vyžaduje úzká spolupráce národních centrálních bank a ECB v rámci ESCB.
- 73 Právě kvůli významu tohoto cíle a problémům, které by přineslo sebemenší prodlení při postihu za odvolání guvernéra z funkce v rozporu se Smlouvami nebo některými právními normami vydanými k jejich provedení, tvůrci uvedených Smluv stanovili, že ECB a dotýčný guvernér mohou proti takovému aktu podat u Soudního dvora opravný prostředek. Jak totiž v podstatě uvedl místopředseda Soudního dvora při posuzování podmínky naléhavosti v rámci usnesení o předběžném opatření ze dne 20. července 2018, ECB v. Lotyšsko (C-238/18 R, nezveřejněné, EU:C:2018:581, body 71 a 72), dlouhotrvající neúčast člena Rady guvernérů může vážně narušit řádné fungování tohoto klíčového orgánu ECB. Odvolání guvernéra z funkce kromě toho může mít závažné a okamžité důsledky i pro něj samotného.
- 74 Pouze žaloba na neplatnost, případně doplněná předběžnými opatřeními, která může Soudní dvůr nařídit na základě článků 278 a 279 SFEU, přitom může rozptýlit pochybnosti, které vedly k zakotvení tohoto opravného prostředku. Zejména je třeba podotknout, že pokud by měl rozsudek vydaný na základě čl. 14.2 druhého pododstavce uvedeného statutu deklaratorní povahu, a jeho účinky by tak závisely na jeho provedení vnitrostátními orgány, úmysl tvůrců statutu ESCB a ECB by nebyl uspokojivě naplněn.
- 75 Kromě toho je třeba připomenout, že pokud má Evropská komise za to, že členský stát nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 14 statutu ESCB a ECB, může na základě článku 258 SFEU vydat odůvodněné stanovisko, a pokud tento stát stanovisku nevyhoví, může podat u Soudního dvora žalobu pro nesplnění povinnosti. Nelze tudíž připustit, že tvůrci čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB měli při zavedení opravného prostředku upraveného v tomto ustanovení v úmyslu pouze to, že vytvoří řízení, které bude souběžné s řízením podle článku 258 SFEU.
- 76 Z výše uvedeného vyplývá, že cílem žaloby podle čl. 14.2 druhého pododstavce tohoto statutu je zrušení rozhodnutí o odvolání guvernéra národní centrální banky z funkce.
- 77 Vzhledem k tomu, že I. Rimševičs i ECB podali žaloby výslovně na základě čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB, je třeba mít za to, že tyto žaloby znějí na zrušení sporného rozhodnutí.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z nedostatečného odůvodnění sporného rozhodnutí

Argumentace účastníků řízení

- 78 Ilmārs Rimšēvičs tvrdí, že sporné rozhodnutí není odůvodněné.
- 79 Zprvé uvádí, že před jeho přijetím nebylo provedeno adekvátní vyšetřování a nebyl shromážděn dostatek důkazů. KNAB vyšetřování vedl pouhé dva dny – zahájil jej dne 15. února 2018 a o zatčení žalobce rozhodl dne 17. února 2018. Samotný nejvyšší státní zástupce Lotyšské republiky dne 21. února 2018 prohlásil, že k tomuto dni nebylo možné kategoricky tvrdit, že byl spáchán trestný čin.
- 80 Podle žalobce je zadruhé málo pravděpodobné, že by guvernér Lotyšské centrální banky spáchal trestný čin, ze kterého je podezříván, a sice trestný čin pasivního úplatkářství ve prospěch soukromé lotyšské banky, která v roce 2016 ukončila činnost a vstoupila do likvidace. Guvernér totiž nemá pravomoci, které by mu umožňovaly jakkoliv ovlivnit činnost soukromé banky. Všechna rozhodnutí Lotyšské centrální banky jsou kromě toho přijímána kolektivně. Dohled nad lotyšskými soukromými bankami nespadá do pravomoci Lotyšské centrální banky, nýbrž do pravomoci Komise pro finanční a kapitálové trhy, jak stanoví čl. 2 odst. 1 Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums (zákon o Komisi pro finanční a kapitálové trhy).
- 81 Zatřetí zdroj informací, které vedly k zahájení vyšetřování, není podle žalobce důvěryhodný. Podle informací, které sdělil žalobci KNAB, oznámil protiprávní jednání, které bylo údajně spácháno v průběhu roku 2013, bývalý člen správní rady lotyšské soukromé banky, v jejíž prospěch mělo dojít k předmětnému úplatkářství. Tato osoba byla v roce 2016 zatčena za praní špinavých peněz a trestní vyšetřování, které vůči ní bylo zahájeno, bylo ukončeno výměnou za oznámení, že se I. Rimšēvičs údajně dopustil úplatkářství.
- 82 Ilmārs Rimšēvičs začtvrté tvrdí, že obvinění, která jsou vůči němu vznášena, jsou neurčitá. KNAB uvedl, že I. Rimšēvičs byl podplacen proto, aby nezasahoval do činností této lotyšské soukromé banky. Guvernér Lotyšské centrální banky ovšem podle I. Rimšēviče takovou pravomoc nemá. Žalobce uvádí, že mu je velmi neurčitým způsobem vytýkáno, že se dopustil nečinnosti, jelikož osoba, která údajně úplatkářství oznámila, nebyla schopna uvést, že by došlo k nějakému jednání. Nadto podotýká, že ECB na doporučení Komise pro finanční a kapitálové trhy uvedené lotyšské soukromé bance v roce 2016 odebrala licenci, a lze tudíž pochybovat, zda žalobce napomáhal tomu, aby tato soukromá banka mohla pokračovat ve svých činnostech.
- 83 ECB uvádí, že Soudní dvůr má v projednávaném případě vyložit pojem „vážné pochybení“, které může být důvodem pro odvolání guvernéra národní centrální banky z funkce ve smyslu čl. 14.2 druhého podstavce statutu ESCB a ECB, a způsob, jakým se toto pochybení prokazuje.
- 84 Podle ECB je na členském státu, který přijme opatření uvedené v čl. 14.2 druhém pododstavci statutu ESCB a ECB, aby prokázal, že jsou splněny podmínky vymezené v tomto ustanovení. Splnění těchto podmínek musí v tomto ohledu konstatovat nezávislý soud, a nikoliv vládní agentura, státní zastupitelství nebo soudce, který rozhoduje o omezujících opatřeních. Tento požadavek umožňuje zaručit dodržování práva na spravedlivý proces a presumpci nevinu, což je základní zásada evropského soudního systému. ECB si pak může být jista, že důvody, na jejichž základě byl guvernér odvolán z funkce, jsou podloženy. Má-li být rozhodnutí o odvolání guvernéra národní centrální banky z funkce podle okolností v přiměřené lhůtě vykonáno, není podle ECB nutné, aby bylo rozhodnutí soudu konečné.
- 85 Lze však podle ECB připustit, aby guvernér centrální banky členského státu, jehož měnou je euro, mohl být výjimečně odvolán z funkce před vyhlášením odsuzujícího rozsudku. Je to možné například v případě, kdy bylo opatření přijato na základě jednoznačných nebo nezpochybněných důkazů.

- 86 ECB zdůraznila, že v projednávaném případě KNAB guvernéra Lotyšské centrální banky odvolal z funkce předtím, než soud meritorně rozhodl, že se tento guvernér odsuzuje za skutky, které jsou mu vytýkány, a že v této chvíli nemá k dispozici žádné informace, na jejichž základě by bylo možné konstatovat, že nastaly výjimečné okolnosti, které mohou toto opatření odůvodnit. Uvedla, že je ochotna se vzdát práva na přístup ke spisu vedenému v dané věci, vyžaduje-li trestní vyšetřování důvěrné zacházení s informacemi poskytnutými Soudnímu dvoru.
- 87 Lotyšská republika v obou věcech tvrdí, že na dokumenty založené v trestním spise I. Rimševičse je podle čl. 375 odst. 1 trestního řádu vztahuje důvěrnost vyšetřování.

Závěry Soudního dvora

- 88 Z článku 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB výslovně plyne, že dotyčný guvernér nebo Rada guvernérů se mohou na podporu žaloby podle tohoto ustanovení dovolávat „porušení Smluv nebo některé právní normy vydané k jejich provedení“. Toto sousloví se primárně týká porušení podmínek, které musí být podle uvedeného článku splněny, aby bylo možné odvolat guvernéra z funkce.
- 89 V tomto ustanovení je v této souvislosti uvedeno, že guvernéra lze odvolat z funkce pouze ve dvou případech, a sice přestane-li splňovat podmínky požadované k jejímu výkonu anebo se dopustí vážného pochybení.
- 90 V projednávaném případě byl zákaz výkonu funkce guvernéra Lotyšské centrální banky uložený I. Rimševičsovi odůvodněn potřebami trestního vyšetřování týkajícího se jeho údajného jednání považovaného za trestný čin; pokud by bylo toto jednání prokázáno, představovalo by „vážné pochybení“ ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB.
- 91 Předně je třeba uvést, že pokud je Soudnímu dvoru předložena žaloba na základě článku 14.2 tohoto statutu, nemůže tento soud nahrazovat příslušné vnitrostátní orgány při rozhodování o trestní odpovědnosti dotyčného guvernéra ani zasahovat do předběžného trestního vyšetřování, které vůči tomuto guvernérovi vedou správní nebo soudní orgány, které jsou k tomu příslušné podle práva dotčeného členského státu. Pro potřeby takového vyšetřování a zejména proto, aby dotyčný guvernér toto vyšetřování nemohl mařit, však může být nutné rozhodnout o tom, že posledně uvedený bude z funkce dočasně odvolán.
- 92 Soudnímu dvoru naproti tomu v rámci pravomocí, které má na základě čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB, přísluší, aby ověřil, zda je dočasný zákaz výkonu funkce dotyčnému guvernérovi uložen za situace, kdy existují dostatečné indicie o tom, že se dopustil vážného pochybení, které může přijetí takového opatření odůvodnit.
- 93 V projednávaném případě dotyčný guvernér v řízení před Soudním dvorem namítl, že se žádného pochybení, které je mu vytýkáno, nedopustil. Stejně jako ECB má za to, že Lotyšská republika nepředložila ve vztahu k těmto pochybením žádný důkaz. V průběhu písemné části řízení před Soudním dvorem totiž Lotyšská republika nepředložila žádný, třeba i jen neúplný důkaz, o který by se opírala obvinění z úplatkářství, jež byla důvodem pro zahájení vyšetřování a přijetí sporného rozhodnutí.
- 94 Předseda Soudního dvora na jednání vyzval zástupce Lotyšské republiky, kteří se jej účastnili, aby Soudnímu dvoru urychleně předložili dokumenty, kterými bylo podloženo přijetí sporného rozhodnutí. Jak ovšem uvedla generální advokátka v bodech 125 až 130 svého stanoviska, žádný z dokumentů, které Lotyšská republika po jednání předložila, neobsahoval informace, které by dokládaly, že ve vztahu k opodstatněnosti obvinění vnesených vůči dotyčné osobě existuje dostatek nepřímých důkazů.

- 95 V dopise doručeném kanceláři Soudního dvora dne 8. ledna 2019 Lotyšská republika navrhla, že „v přiměřené lhůtě“ předloží další dokumenty, přičemž nepožádala o znovuotevření ústní části řízení, která byla podle čl. 82 odst. 2 jednacího řádu prohlášena za skončenou po přednesení stanoviska generální advokátky. V druhém dopise ze dne 30. ledna 2019 Lotyšská republika návrh na provedení dalších důkazů zopakovala a požádala o znovuotevření ústní části řízení. Spolu s tímto návrhem na provedení důkazů, který došel Soudnímu dvoru ve fázi porady, však nebylo poskytnuto žádné zdůvodnění, které by vysvětlovalo, proč při předložení těchto dokumentů došlo k prodlení, jak vyžaduje čl. 128 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora. Vývoj trestního vyšetřování, jak jej popisuje lotyšská vláda, v tomto ohledu není relevantní. Tento návrh na provedení důkazů kromě toho neobsahuje žádné konkrétní a specifické informace ohledně obsahu dokumentů, které chtěla Lotyšská republika předložit. Za těchto podmínek a s ohledem na zrychlenou povahu řízení musí být návrh na provedení důkazů a žádost o znovuotevření ústní části řízení zamítnuty.
- 96 Soudní dvůr tudíž může konstatovat pouze to, že Lotyšská republika neprokázala, že odvolání I. Rimševičse z funkce je založeno na dostatečných indiciích toho, že se dopustil vážného pochybení ve smyslu čl. 14.2 druhého pododstavce statutu ESCB a ECB, a tudíž vyhovuje žalobnímu důvodu vycházejícímu z nedostatku odůvodnění tohoto rozhodnutí. Ostatní žalobní důvody tedy není namístě posuzovat.
- 97 Z výše uvedeného vyplývá, že sporné rozhodnutí musí být v rozsahu, v němž I. Rimševičsovi zakazuje výkon funkce guvernéra Lotyšské centrální banky, zrušeno.

K nákladům řízení

- 98 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že ECB požadovala náhradu nákladů řízení a Lotyšská republika neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit, že ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené ECB.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **Věci C-202/18 a C-238/18 se spojují pro účely rozsudku.**
- 2) **Rozhodnutí Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Úřad pro prevenci a potírání korupce, Lotyšsko) ze dne 19. února 2018 se v rozsahu, v němž I. Rimševičsovi zakazuje výkon funkce guvernéra Lotyšské centrální banky, zrušuje.**
- 3) **Lotyšská republika ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Evropskou centrální bankou (ECB).**

Podpisy.